

"...

II. İTİRAZIN GEREKÇESİ :

Trabzon Asliye Ceza Mahkemesinin itirazına ilişkin 24/5/1977 günlü, E. 1977/276 sayılı kararı aynen şöyledir :

"İtirazda seçmen olma durumunun yasal ve tarihsel gelişimine değinilip geçmişte 18 yaşı doldurmanın bir ara seçmen olabilmek için yeterli sayıldığı belirtildikten sonra bugünkü durumda seçmen olabilmek için 21 yaşı bitirme koşulunun, 18 yaşı dolduran herkesin bütün temel yurttaşlık haklarından yararlanılmasına ve o hakların kullanılmasına yeter sayıldığı ve özellikle siyasal partilere üye ve o arada ön seçimlerde delege olabildiği halde seçmen olunamamasının Anayasa'nın temel ilkelerine ve yine seçmen olabilmeyi 21 yaşı doldurmaya bağlı tutmanın Anayasa'nın 55. maddesinin seçmen yaşını belirlememiş olmakla birlikte yasa koyucunun nesnel anlayışına bırakmış olmasına ve Anayasa'nın 10. maddesinin Devlete kişinin temel hak ve özgürlüklerini sosyal adalet ve hukuk devleti ilkeleriyle bağdaşamayacak biçimde sınırlayan siyasi, iktisadî ve sosyal bütün engelleri kaldırma ödev ve yükümlülüğünü vermiş bulunmasına göre anılan bu maddeye aykırı olduğu öne sürülmüştür.

İtirazda öne sürülen ve yukarıya özetle geçirilmiş bulunan Anayasa'ya aykırılık nedenleri mahkemece de ciddi görülmüş, konunun daha önce iki kez Anayasa Mahkemesine götürülmüş olması ve onlardan ikicisinde işin yedi olumlu oya karşı sekiz olumsuz oyla karara bağlanmış bulunması itirazın ciddiliğini kabulde bir diğer neden ve kanıt sayılmıştır. Öyleyse işin itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesine götürülmesine karar verilmelidir.

SONUÇ:

Açıklanan bu nedenlerle;

298 Sayılı Yasanın 143. maddesiyle bu maddenin dayanağı olan 6. maddesinin Anayasa'nın temel ilkeleriyle 10. maddesine aykırı olduğu yolundaki itiraz mahkemece ciddi görülmekle işin Anayasa'nın 151/1 ve Anayasa Mahkemesi Kuruluşu ve Yargılama yöntemleri hakkındaki Yasanın 27. maddesine göre itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesine ve Anayasa Mahkemesine götürülmesine ve Anayasa Mahkemesince bu konuda verilecek karara kadar davanın geri bırakılmasına karar verildi."

Sanık Avukatının, dilekçesinde de, mahkemece ciddi görülmüş bulunan Anayasa'ya aykırılık nedenleri şöyle açıklanmaktadır :

"Seçmen yaşına erişmediği halde kendini seçmen yazdıran savunucusu bulunduğum Necmi Yıldız'a uygulanmak istenen seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında 298 sayılı Yasanın 143. maddesinin temel dayanağı bu Yasanın 6. maddesidir. Çünkü seçme yeterliği bu maddede düzenlenmiştir. Bu bakımdan bu kamu davasında savunuculuğunu yaptığım kişinin eylemine uygulanmak istenen 298 Sayılı Yasanın 143. maddesi ile bu maddenin dayanağını oluşturan 6. maddesinin Anayasa'nın temel ilkelerine ve özellikle 10. maddesine aykırılığından ötürü iptalleri için yüce Anayasa Mahkemesine sunulmalarını istiyoruz.

A) 18 YAŞIN KAZANDIRDIKLARI :

Esas Sayısı:1977/123
Karar Sayısı:1978/16

1) Onsekiz yaş yasalarımızda erginlik (rüşt) yaşıdır. 18 yaşını bütünleyenler her çeşit işlemde bulunmaya yetkili olup tüm yükümlülüklerle bağlı olurlar. Temel hakları kullanmada ve ticaret alanında her türlü işlem yapmada yeterli (ehil) sayılan ve başta vergi olmak üzere tüm yükümlülükleri yüklenmelerinde yasakoyucu yanından hiçbir sakınca görülmeyenlerin kendisi de bir temel hak olan seçme hakkından yararlandırılmamaları hiçbir haklı nedene dayandırılmaz.

2) Ülkemizde onsekiz yaşını dolduranlar, özellikle köylerde evlenmiş ve çoluk çocuk yönetir duruma gelip yaşamlarında da bağımsızlık kazanmaktadırlar. O halde ailelerden oluşan ulusun yönetiminde oy kullanma hakları da olmalıdır.

3) Hertürlü olgunluğu kazanmada onsekiz yaş ile yirmibir yaş arasında önemli tıbbî ve sosyolojik bir fark olamaz.

4) Genel oy ilkesi, yurttaşların olabildiğince çoğunluğunun seçimlere katılmasını gerektirir. Bu, siyasal katılmanın daha geniş boyutlara ulaşip daha bir gerçeklik kazanması demektir. Seçmen yaşını onsekizi bütünlemeye bağlamakla siyasal katılmayı sağlamada en son adım atılmış olur. Nitekim ülkemizde onsekiz ile yirmibir yaş arasında üç milyon dolayında kişi vardır, 1975 nüfus sayımına göre.

5) Siyasetin asker ocağına girmemesi için seçmen yaşını yirminin üstünde tutmak bilim dışıdır. Çünkü er ve erbaşları yönetenler seçimlerde oy kullanmakta ve er ile erbaşlar yurtsal yükümlülüklerini yerine getirdikleri sırada politika dışında kalmamaktadırlar, kalmalarını düşünmekte siyasal bilime aykırı olur.

6) Yasalar ve özellikle ceza yasaları onsekiz yaşını dolduranları da bağlayıcı biçimde etkilemektedir. Örneğin :

a) Türk Ceza Yasası onsekiz yaşını dolduranlar siyasal bir suç işlediklerinde kendilerine herhangi bir hafifletici hak sağlamamaktadır. Oysa eskiden (1953 öncesi) yirmibir yaşını bitirenlerin tam ceza yeterliği kabul edilmişti.

b) Onsekiz yaşını dolduranlar 648 sayılı Siyasal Partiler Yasasına göre sandık kurulu başkanlığı yapabilmekte ve partilerde üye olabilmeye yeterliğinde görüldüklerinden önseçimlerde delege olarak oy kullanıp seçilmek isteyen aday adaylarının belirlenip sıralanmasında etkin bir işlev görmektedirler.

B) 18 YAŞIN KAZANDIRMADIĞI :

18 yaşını doldurup ergin olan, kamu görevlisi olmaya yaş yönünden yeterli sayılan, yaşını dava yoluyla büyütüp asker olabilen, dilekçe hakkını kazanmada yeterli sayılan, cezasal yönden yeterli görülen, gezi ve yerleşme özgürlüğünü kullanmada yetkili sayılan, camilerde hocalık yapabilen, gazete ve dergi çıkarabilen, kurulmuş bir partinin genel başkanı olabilen, önseçimde oy verebilen, sandık işlerini düzenlemede yetkili görülen yalnız sandığa bir oy pusulasını içeren zarfı atmada yeterli sayılmamaktadır. Oysa seçmen olma durumunun ülkemizde kökenine inerse ilginç bir çizginin önümüze geldiğini görürüz.

C) TARİHSEL GELİŞİM:

1897 (1293) yılında çıkarılan İntihabı-ı Mebusan Yasası ile kadınlara oy hakkı tanınmamış, erkeklere ise yirmibeş yaşını doldurmuş olmaları koşuluyla bu hak verilmişti. Bu yasa 3 Nisan 1923 gün ve 320 sayılı yasayla değiştirilerek seçmen yaşı onsekize indirilmiştir. 5 Aralık 1934 gün ve 2598 sayılı yasayla kadınlara da oy kullanma hakkı sağlanırken yerel seçimlerde oy verme yaşı onsekiz diye bırakılmış ancak milletvekili seçimlerinde seçmen yaşı yirmiikiye çıkarılmıştır. Demek ki, 1923 ile 1961 arasında yerel seçimlerde oy kullanma yaşı onsekiz, 1923 ile 1934 arasında ise milletvekili seçimlerinde dahi oy verme yaşı onsekiz olarak kabul edilmiştir. Kısacası onsekiz yaşını dolduranlar Cumhuriyetimiz döneminde onbir yıl oy kullanmışlardır genel seçimlerde, yerel seçimlerde ise sürekli oy kullanılmıştır. O halde halkın yükselen demokrasi savaşını ve bilinci de gözönüne alınır ve Anayasa'da seçmen yaşı konusunda bir ölçü olmadığı da unutulmazsa 1961 Anayasa döneminde seçmen yaşını yirmibir olarak öngörmenin ne ölçüde gerçekdışılık taşıdığı belirtilir.

Nitekim Kurucu Meclis Döneminde Temsilciler Meclisi "Seçim Kanunu Komisyonu" seçmen yaşını onsekiz yaş olarak kabul etmiştir. (Temsilciler Meclisi Tutanak Dergisi, Cilt 1, Sayfa: 5-6, basma yazı S. Sayısı 33) Temsilciler Meclisi de yer kurulun (komisyonun) raporunu olduğu gibi kabul etmiş, dönemin tek yetkili kurulu olan Millî Birlik Komitesinin geri çevirmesi üzerine, yirmibir yaş seçmen yaşı olarak yasalaşmıştır.

D) 21 YAŞIN ANAYASA'NIN TEMEL İLKELERİNE AYKIRI LIĞI:

Anayasa'nın 55. maddesi, seçme yaşını Yasa Koyucunun nesnel anlayışına bırakmıştır. Yasa Koyucunun bu alanda dilediği yaşı seçmen yaşı diye öngörmesi düşünülemez. Çünkü bir temel (medenî) hak olan seçme hakkı dışındaki tüm temel hakların kazanılmasında 18 yaş temel ölçü alındığına ve temel haklar diyalektik bir bütünlük içinde bulduklarına göre ve özellikle de Siyasal Partiler Yasasıyla onsekiz yaşını bitirenlerin siyaset yapmaları sakıncalı bulunmadığına göre söz konusu durum Anayasa'nın temel ilkelerine aykırıdır.

E) ANAYASA'NIN 10. MADDESİNE AYKIRILIK :

Anayasa'nın 10. maddesinin ikinci fıkrası devlete birtakım yükümlülükler yüklemektedir. Toplum yaşamındaki umut verici gelişme halkın uyanışının ve savaşımının yükselişinin ivmesi, kentlerdeki nüfusun artışı ve özellikle genç kuşaklardaki okuma oranının büyük bir artış göstermesi, siyasal partilere onsekiz yaşını bitirenlerin üye olabilmesi ve bu alandaki Anayasa'ya aykırılık savlarının 1963 yılında oybirliğiyle, 1975 yılında ise yediye karşı sekiz oyla reddedilişi ve Anayasa Mahkemesinin kararlarını zamana göre değiştirmesi nedeniyle devlet, kişi huzurunu bozan ve gençlerin coşkunkuluklarını oy sandığı çevresinde toplayarak yönlendirmek yoluyla kimi engelleri ortadan kaldırmakla yükümlü olduğundan sözkonusu maddeler iptal edilmelidir.

SONUÇ : Anayasa'ya aykırılık savımızın ciddî olduğu kanısına varılarak, 298 sayılı Yasanın 6. ve 143. maddelerini Anayasa'nın temel ilkeleriyle 10. maddelerine aykırılıklarından ötürü iptalleri için Anayasa'nın 151. maddesine dayanarak yüksek Anayasa Mahkemesine başvurmanızı sanık savunucusu olarak saygıyla dilerim.""